

ตำรับยาหกลสิงห์

ยาหกลสิงห์ หรือเรียกอีกชื่อว่า ยาหกลสิงห์ (ตั้งชื่อให้ฟังเสียงกับชื่อเมืองสงขลาเก่า “เมืองชิงกอรา” โดยเรียกเป็น “ยาหกลสิงห์ ชิงกอรา” เป็นยาแก้ไข้พิษไข้กาฬของชาวปักษ์ใต้ ซึ่งใช้สำหรับดูแลสุขภาพ เมื่อมีโรคระบาดมาแต่ครั้งอดีต ใช้ได้ทั้งไข้ทรพิษ ไข้หวัดใหญ่ ยางานนี้ประกอบด้วย “ยาห้าราก” (ในคัมภีร์ตักศิลา) รากคนทา รากชิงชี รากเก้ายายม่อม รากมะเดื่อชุมพร รากย่านาง กับ “รากน้ำนอง” รวมเป็น 6 สิ่ง

• เดิมใช้เป็นตำรับยากลับบ้านในรูปแบบยาฝน สำหรับรักษาไข้พิษไข้กาฬ ยามีฤทธิ์ระงับพิษไข้ (การขับพิษออก มากายนอก) และการแปรไข้ (การใช้ยาไปลดไข้หรือแก้อาการของโรค) ไปพร้อมกัน โดยในสมัยโบราณจะให้ผู้ป่วยไปต้มยา กินเองที่บ้าน ไม่ต้องมาหาหมอ จึงเป็นการลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อได้ทางหนึ่ง ต่อมาในช่วงที่โรคชุกชุมยาระบาด ในประเทศไทยได้มีการปรับรูปแบบเป็นยาต้ม และเพิ่มเครื่องยาอีก 4 ชนิด คือ หนุ่ยปากควาย หนุ่ยแพรง หนุ่ยตีนนก หนุ่ยตีนกา เพื่อให้ตำรับยามีประสิทธิภาพในการรักษาไข้มากขึ้น

เครื่องยาในตำรับยาต้มยาหกลสิงห์

1. รากคนทา <i>Harrisonia perforata</i> (Blanco) Merr.	1 ส่วน
2. รากชิงชี <i>Capparis micracantha</i> DC.	1 ส่วน
3. รากเก้ายายม่อม <i>Clerodendrum indicum</i> (L.) Kuntze	1 ส่วน
4. รากมะเดื่อชุมพร <i>Ficus racemosa</i> L.	1 ส่วน
5. รากย่านาง <i>Tiliacora triandra</i> (Colebr.) Diels	1 ส่วน
6. รากน้ำนอง <i>Polyalthia suberosa</i> (Roxb.) Thwaites	2 ส่วน

วิธีต้มยา

ต้มในหม้อดิน หม้อเคลือบ หรือหม้อสเตนเลส ใส่น้ำพอท่วมยา ต้มจนเดือดนาน 20 นาที แยกน้ำต้มออกมาแล้วใส่น้ำต้มซ้ำอีก 2 รอบ นำน้ำต้มทั้ง 3 รอบ เทรวมกันต้มให้เดือดอีกครั้ง

ขนาดรับประทาน   กินวันละ 1 แก้วกาแฟ

สรรพคุณ   รักษาไข้พิษไข้กาฬ

หมายเหตุ
รากน้ำนอง ในตำรับยาหกลสิงห์ได้จากพืชที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Polyalthia suberosa* (Roxb.) Thwaites ในวงศ์ ANNONACEAE ชื่ออื่น กสิณกล่อม กระจุกกลอง กระจุกคลองซังกลอง ก้องคลอง กำจายตัน ไคร้หน้า จิงกล่อม ช้องคลอง มะจ้ำ หรือมัจจาม ก็เรียก ตำราสรรพคุณยาไทยว่า รากมีรสขม สรรพคุณ แก้ไข้ แก้ร้อนในกระหายน้ำ แก้ไข้เหลืองเสีย ขับพิษภายใน เป็นต้น

ข้อมูลจาก
อาจารย์ประยุทธ์ บุญยัง
แพทย์แผนไทยจังหวัดสงขลา